

De Leidraad Grote Grazers, die de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op 19 januari jl. aan de Tweede Kamer heeft aangeboden.

Omtrent deze Leidraad wenst de Raad voor dierenaangelegenheden het volgende op te merken.

De Raad heeft reeds enkele jaren met grote interesse en met zorg de ontwikkelingen rond de grote grazers in natuurgebieden en met name in de Oostvaardersplassen gevolgd. Meerdere malen heeft de Raad uiting gegeven aan zijn zorgen over de risico's voor het welzijn en de gezondheid van de dieren in dergelijke gebieden en voor de verspreiding van dierziekten. De Raad deed een aantal suggesties hoe deze risico's zouden kunnen worden beperkt.

Een belangrijk knelpunt voor de Raad was dat tot inrichting van dergelijke grootschalige zelfregulerende natuurgebieden werd overgegaan, terwijl diverse cruciale vragen nog onbeantwoord waren. Vanuit dat perspectief bezien, beoordeelt de Raad het verschijnen van de Leidraad, die het beleidskader biedt voor de omgang met grote grazers in natuurgebieden, dan ook als positief.

Omtrent de steeds terugkerende vraag of de dieren beschouwd moeten worden als gehouden of niet-gehouden, wordt in de Leidraad de nodige duidelijkheid geschapen. De Raad kan er mee instemmen dat de beschikkingsmacht van de mens over de dieren in de grote eenheden natuurgebieden feitelijk geringer is dan die in kleinere natuurgebieden. De dieren leven in een grote mate van vrijheid, wat op zich positief beoordeeld kan worden. Zoals de Leidraad echter zelf al aangeeft, is deze vrijheid wel ingeperkt. De dieren kunnen het gebied, alleen al vanwege de afrastering, niet verlaten en zijn derhalve beperkt in hun mogelijkheid tot migratie.

Tot voldoening van de Raad, geeft de Leidraad uitdrukkelijk aan dat de dieren de nodige zorg verleend zal worden. Een groot deel van de eerdere zorgen van de Raad wordt weggenomen door de beleidslijnen met betrekking tot het dierenwelzijn in relatie tot de draagkracht (2.2), het ingrijpen bij lijden, ziekte, verwonding en uitzichtloze situaties (2.3) en het bijvoeren (2.4). De Raad zou er echter de voorkeur aan geven deze terechte aandacht en zorg voor de dieren te verankeren in de algemene wettelijke zorgplicht voor gehouden dieren. Daar waar door de bijzondere omstandigheden in de grote eenheden natuurgebieden de zorgplicht voor de gehouden dieren afwijkend ingevuld moet worden, zou de oplossing gevonden kunnen worden in het verlenen van vrijstellingen of het maken van afwijkende wettelijke bepalingen.

Een ander punt van zorg van de Raad is inmiddels weggenomen door Uw toezegging aan de Tweede Kamer dat een nadere invulling van het begrip hulpbehoevendheid in de Leidraad zal worden opgenomen, waarin centraal staat dat ook sociale aspecten zoals abnormaal gedrag aanleiding zijn om zorg te verlenen.¹

De Raad onderschrijft (nogmaals) volledig dat de veterinaire regelgeving onverkort van toepassing is op alle grote grazers in natuurgebieden, dus ook op de grote grazers in de Oostvaardersplassen. Hij heeft dan ook met instemming vernomen dat deze dieren, ingeval van de uitbraak van een ernstige besmettelijke ziekte, niet zullen worden uitgezonderd van eventueel in te stellen noodvaccinatieprogramma's.

Uit onderzoek, dat verricht werd in opdracht van Staatsbosbeheer, kan geconcludeerd worden dat de grote grazers in de Oostvaardersplassen geen gezondheidsrisico vormen voor de landbouwhuisdieren in de omgeving. Dit is echter alleen het geval indien de populatie grote grazers strikt gesloten wordt gehouden. Aangezien andere dieren, zoals reeën, wel in staat zijn om het gebied in en uit te gaan, kunnen die dieren wel een risico vormen, zowel voor uitsleep als voor insleep van ziekten. In dat verband geeft de Raad in overweging om de wilde reeënpopulatie in Nederland te monitoren op de aanwezigheid van een aantal ziekten, waaronder MKZ.

Tot slot wil de Raad met nadruk onderschrijven dat elk jaar door middel van een steekproef de gezondheidsstatus van de grote grazers wordt vastgesteld. Wat de gevolgen zijn voor het streven naar een IBR-vrije status van ons land, nu bij alle Heckrunderen in de Oostvaardersplassen antilichamen tegen deze ziekte zijn aangetroffen, dient spoedig opgehelderd te worden.

Den Haag, 25 april 2000

¹ Uw brief van 25 april 2000 (kenmerk DN.2000/1370)